TRIỂN LÃM POSTER KHOA HỌC
DENGUE IN ACTION
ĐƯA KHOA HỌC VÀO THỰC TIỄN VÌ MỤC TIÊU QUẢN LÝ TOÀN DIỆN

KIẾN THỨC VÀ THỰC HÀNH PHÒNG CHỐNG SỐT XUẤT HUYẾT DENGUE TẠI CỘNG ĐỒNG: TỔNG QUAN TƯỜNG THUẬT 12 NGHIÊN CỨU GIAI ĐOẠN 2023-2026 VÀ KHOẢNG TRỐNG VỀ NHẬN THỨC VẮC XIN

Thông tin về tác giả: Hồ Đắc Thoàn[1,*], Huỳnh Hồng Quang[1], Cao Mỹ Phượng[2], Tào Gia Phú[2], Nguyễn Thị Nhật Tảo[2], Phạm Thị Nhã Trúc[3].
Đơn vị công tác: [1]Viện Sốt rét-Ký sinh trùng-Côn trùng Quy Nhơn, [2]Trường Y Dược-Đại học Trà Vinh, [3]Trường Cao đẳng Y tế Cà Mau.
Thông tin liên hệ: Email: hodacthoan@gmail.com Số điện thoại: 0903578264

TÓM TẮT

Bài tổng quan tổng hợp và so sánh kết quả từ 12 nghiên cứu về kiến thức và thực hành (KP) giai đoạn 2023-2026. Với tổng cỡ mẫu 4.551 định lượng, kèm 18 phỏng vấn sâu tại 1 địa bàn. Kết quả cho thấy KT đạt trung bình **67.20 ± 10.68%**; TH đạt trung bình **57.41 ± 14.15%**. Liên quan thuận giữa kiến thức và thực hành được ghi nhận nhất quán, nhưng ***khoảng cách giữa "biết" và "làm" được ghi nhận ở hầu hết các nghiên cứu.*** Trình độ học vấn, nghề nghiệp, điều kiện kinh tế và tiếp cận thông tin là các yếu tố liên quan nổi bật đến KP. Nhận thức về vắc xin Dengue chỉ được đề cập ở 1/12 nghiên cứu. KP phòng chống SXHD tại cộng đồng ở Việt Nam chưa cao, chưa đồng đều theo địa bàn và nhóm dân cư. Triển khai truyền thông đa kênh gắn với thực hành cụ thể, cần nghiên cứu đánh giá về nhận thức, nhu cầu và rào cản tiếp cận vắc xin.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Kiểm soát véc tơ, loại bỏ nơi sinh sản của muỗi và phòng tránh muỗi đốt vẫn là các biện pháp thiết yếu trong phòng chống sốt xuất huyết Dengue (SXHD). Bên cạnh đó, kiến thức về bệnh, nhận thức nguy cơ đối với các biện pháp phòng bệnh và khả năng thực hành của người dân là các thành tố quyết định hiệu quả phòng chống dựa vào cộng đồng. Trong giai đoạn 2023-2026, nhiều nghiên cứu kiến thức, thực hành (KP) về SXHD đã được triển khai ở các cộng đồng tại Việt Nam. Bài tổng quan nhằm mô tả đặc điểm phương pháp, mức độ KP, các yếu tố liên quan và khoảng trống bằng chứng của các nghiên cứu KP phòng chống SXHD; đồng thời rút ra hàm ý cho thiết kế truyền thông và đánh giá can thiệp.

ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP

Đối tượng là 12 nghiên cứu cắt ngang mô tả KP phòng chống SXHD. Thông tin từ các nghiên cứu gồm: tác giả/năm công bố, địa bàn, đối tư cỡ mẫu. Các NC có đặc điểm chung: (i) Thiết kế cắt ngang, chọn mẫu đại diện hộ gia đình hoặc người từ 18 tuổi trở lên; (ii) đo lường kiến thức và thực hành phòng chống SXHD bằng bộ câu hỏi có cấu trúc; (iii) Phần lớn có phân tích một số yếu tố liên quan bằng kiểm định khi bình phương hoặc hồi quy logistic đơn biến/đa biến.

KẾT QUẢ

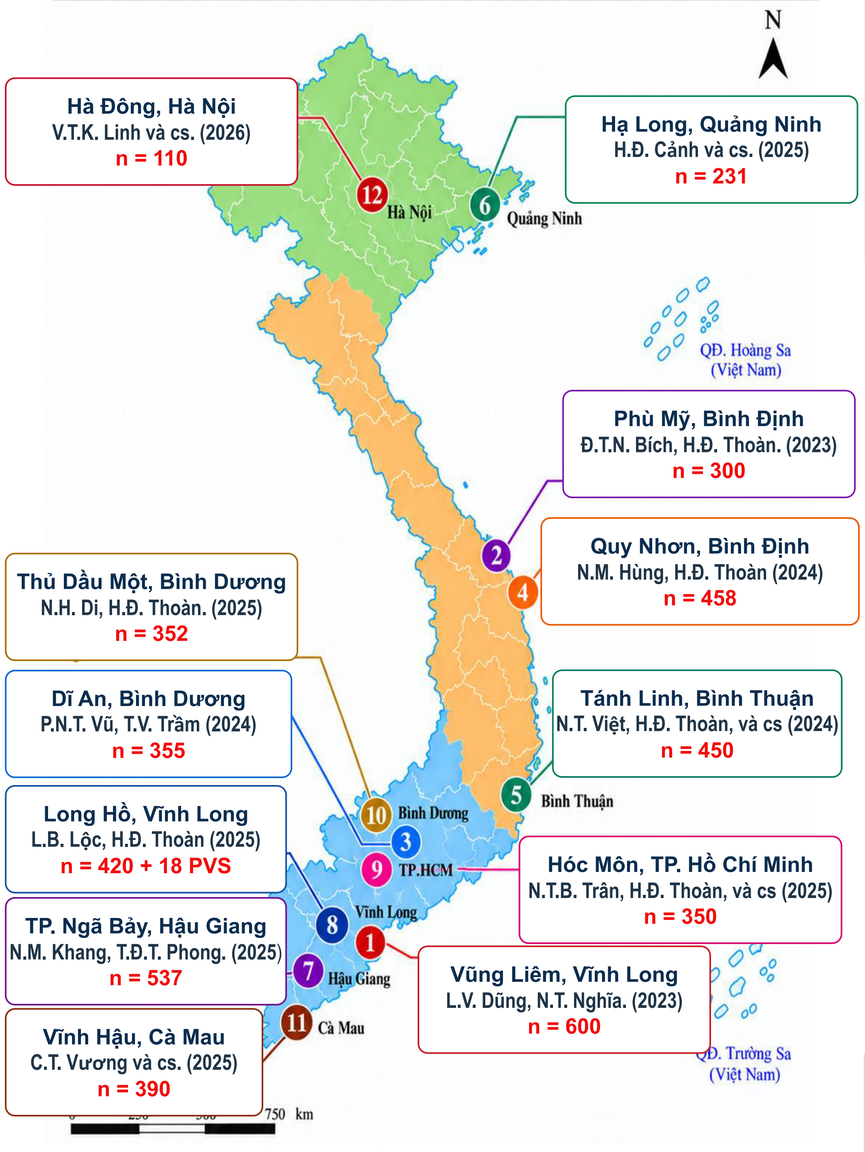

Hình 1. Một số đặc điểm của 12 nghiên cứu

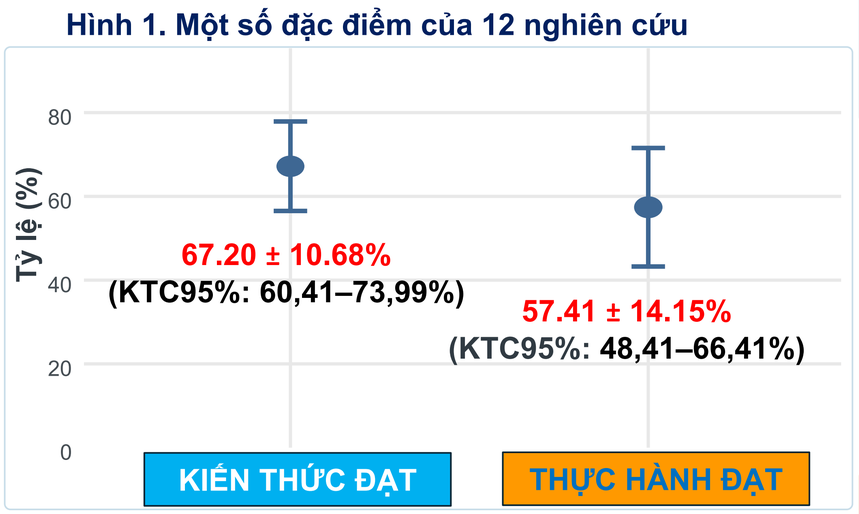

Hình 2. Tỷ lệ KT,TH đạt trung bình của 12 nghiên cứu

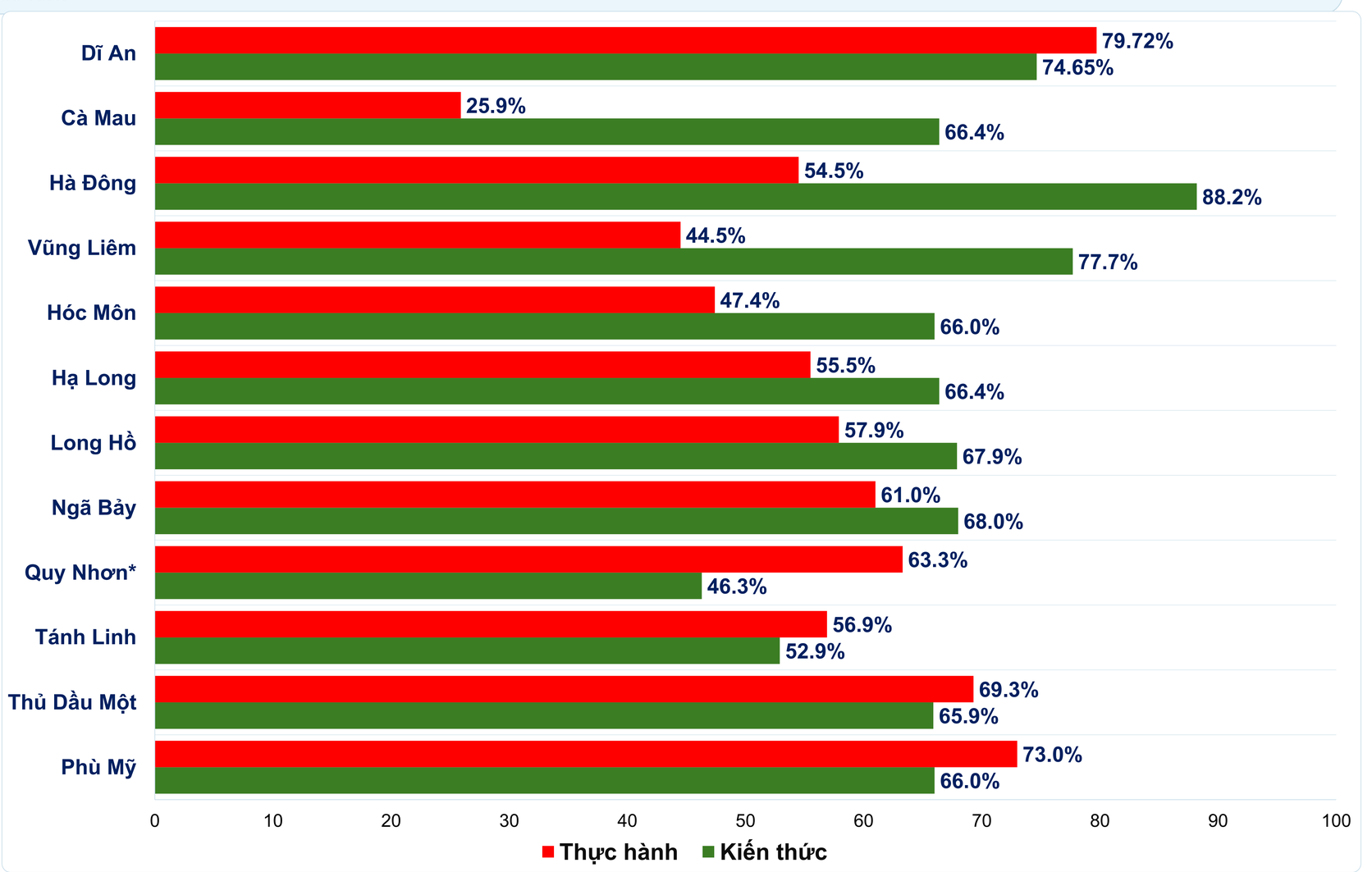

Hình 3. Khoảng cách kiến thức, thực hành theo địa phương

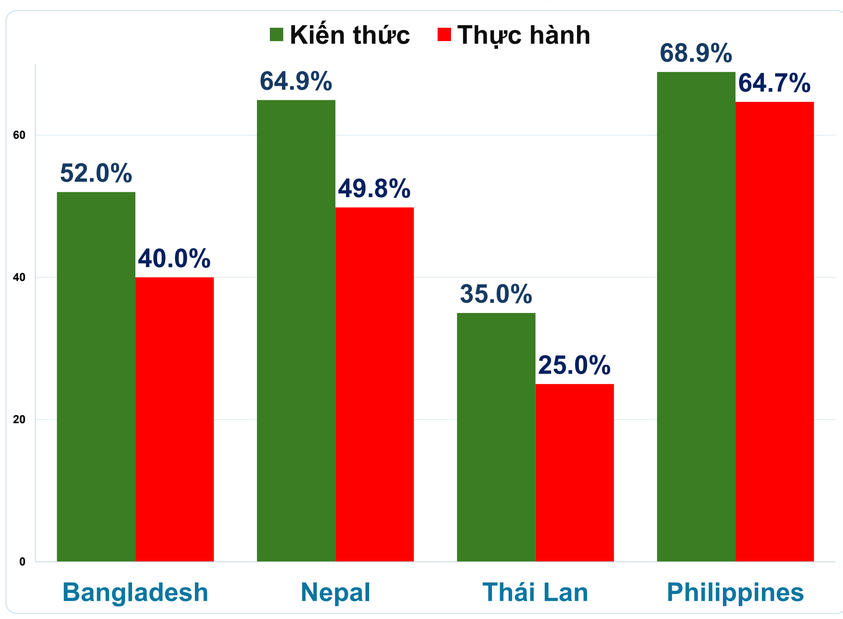

Hình 4. Kiến thức, thực hành của một số nước châu Á

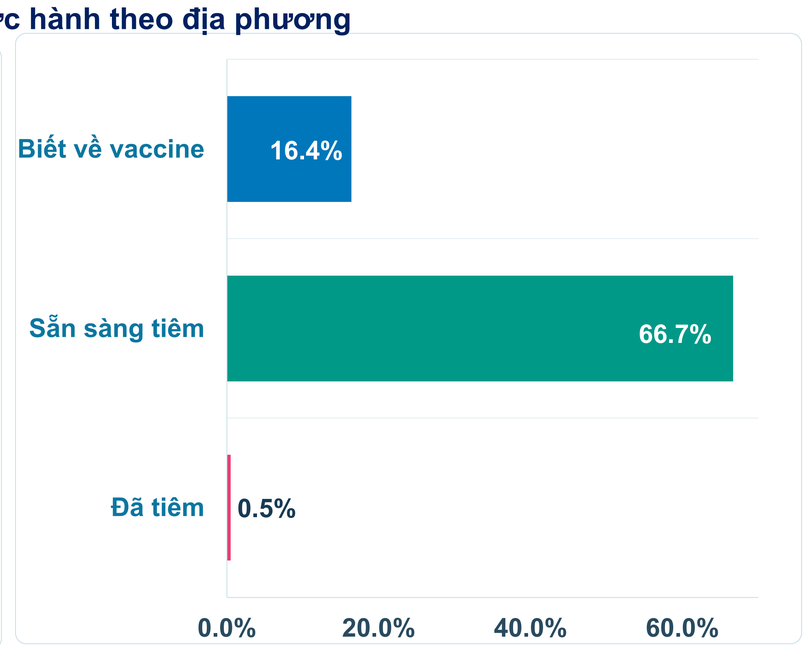

Hình 5. Nhận thức vắc xin Dengue tại Vĩnh Long, 2025

MỘT SỐ KẾT QUẢ NỔI BẬT

*Khoảng cách giữa **"biết"** và **"làm"** được ghi nhận ở hầu hết các nghiên cứu (Vũng Liêm: kiến thức 77,7%, thực hành 44,5%; Cà Mau: kiến thức 66,4% nhưng chỉ 2,6% người dân chủ động diệt bọ gậy/loăng quăng).*

*-Khoảng cách **biết–làm** là hiện tượng phổ biến tại châu Á, **không chỉ riêng VN.***
-Học vấn, nghề nghiệp/tình trạng việc làm và nguồn thông tin tiếp cận là các yếu tố liên quan có tính lặp lại cao nhất,.

***Khoảng trống nhận thức**:*

Nhận thức về vắc xin Dengue chỉ được đề cập ở 1/12 NC và tỷ lệ rất thấp

KẾT LUẬN

Kiến thức, thực hành của cộng đồng về phòng, chống bệnh SXHD theo ngưỡng của từng nghiên cứu còn thấp. Liên quan thuận giữa kiến thức và thực hành được ghi nhận nhất quán, nhưng khoảng cách giữa nhận thức và hành vi vẫn phổ biến. Trình độ học vấn, nghề nghiệp, điều kiện kinh tế và tiếp cận thông tin là các yếu tố liên quan nổi bật đến KP. Chỉ 1/12 nghiên cứu có khảo sát về nhận thức về vắc xin Dengue của đối tượng.

KHUYẾN NGHỊ

Chuyển trọng tâm truyền thông từ ***cung cấp thông tin sang thúc đẩy các hành vi phòng chống SXHD cụ thể***, có tần suất rõ ràng và có thể quan sát. Các khảo sát tương lai nên bổ sung chuẩn hóa về nhận thức, chấp nhận, rào cản và nhu cầu tiếp cận vắc xin Dengue.

BÀI BÁO TOÀN VĂN
Quét mã QR để truy cập

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Rahman MM, Tanni KN, Roy T, Islam MR, Al Raji Rumi MA, Sadman Sakib M, Abdul Quader M, Bhuiyan N-U-I, Shobuj IA, Sayara Rahman A, Haque MI, Faruk F, Tahsan F, Rahman F, Alam E, Md. Towfiqul Islam AR. Knowledge, Attitude and Practices Towards Dengue Fever Among Slum Dwellers: A Case Study in Dhaka City, Bangladesh. *International Journal of Public Health*, 2023, 68:1605364
2. Ghimire S, Pangeni S. A mixed method evaluation of knowledge, attitude and practice on dengue fever among Lalitpur Metropolitan City residents: a cross-sectional investigation. *BMC Infectious Diseases*, 2024, 24:1124.
3. Crowley J, Liu B, Jan H. Assessing the knowledge, attitudes, and practices (KP) of dengue in Thailand: a systematic review and meta-analysis. *Archives of Public Health*, 2025, 83:38.
4. Guad RM, Carandang RR, Solidum JN, Taylor-Robinson AW, Wu YS, Aung YN, Low WY, Sim MS, Sekaran SD, Azizan N. Different domains of dengue research in the Philippines: A systematic review and meta-analysis of questionnaire-based studies. *PLoS One*, 2021, 16(12):